

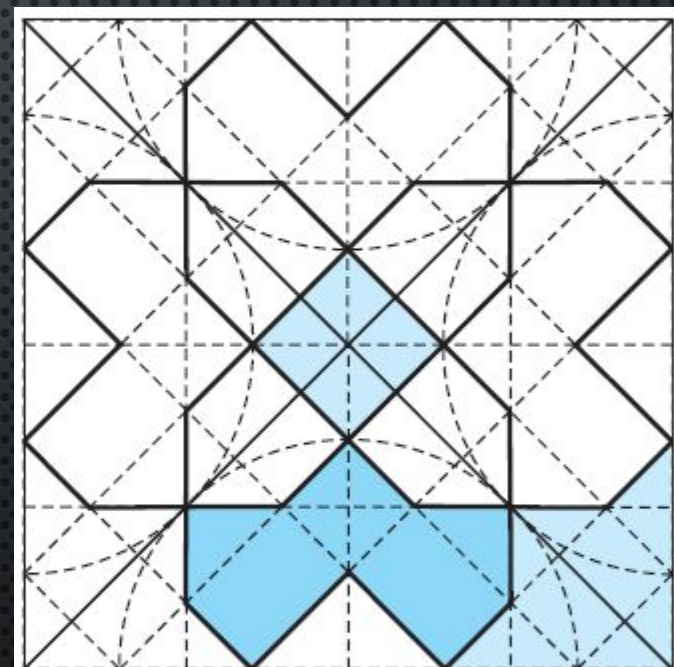

گره

عبارتست از ترکیبی یکپارچه از نقش های هندسی متنوعی که در یک چارچوب مشخص به طور هماهنگ و مکمل قرار گرفته اند

مسجد جامع گوهرشاد

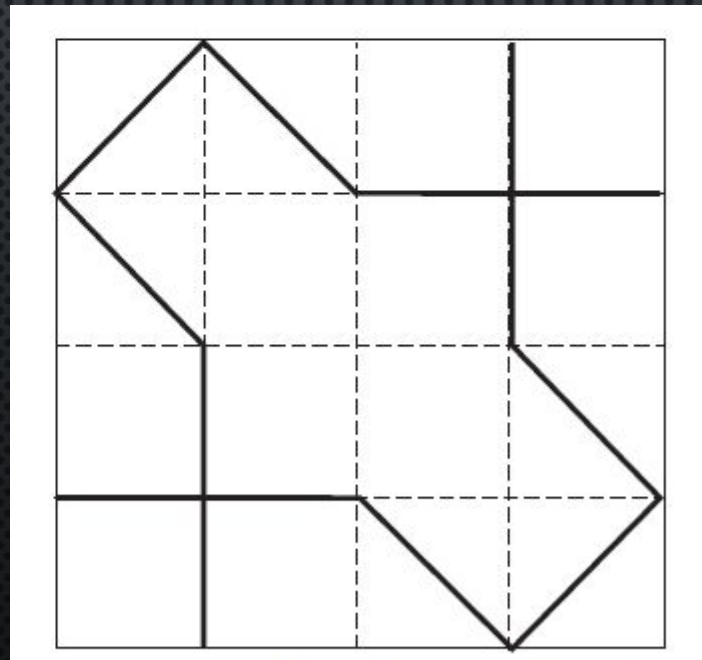

گره هشت و زهره مربع قناس

واگیره

- کوچکترین جزء قابل تکرار هر گره
- به تنهایی در اجرای گره به کار نمی رود، بلکه پس از تکرار در جهت های خاص، گره نمایان می شود.

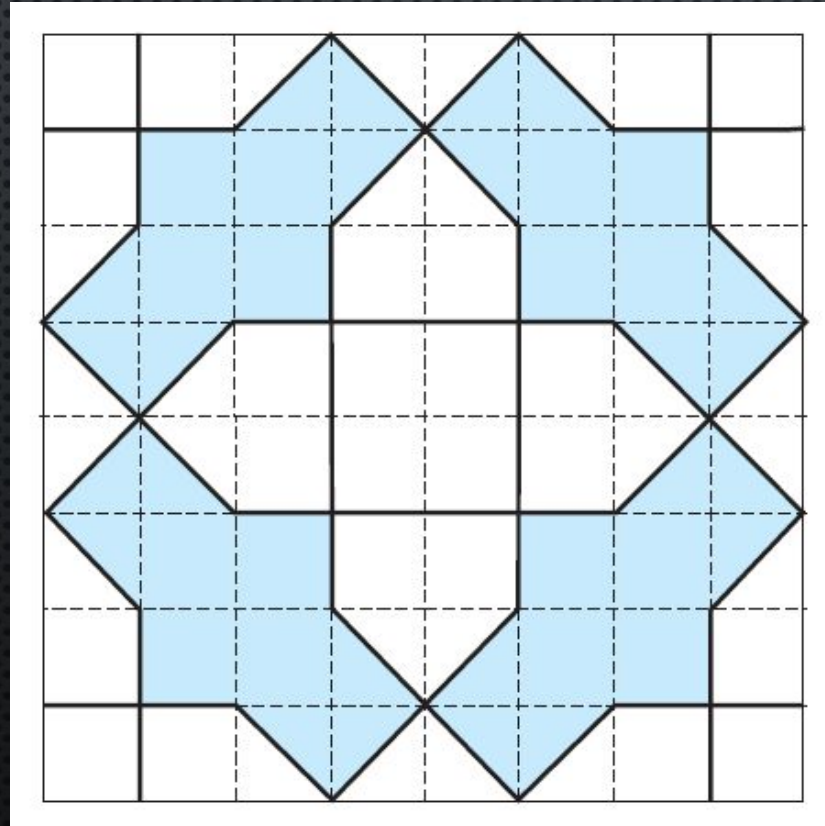

یک واگیره از گره
سر مه دان قناس

واحد گره (زمینه گره)

- قسمتی از گره است که از تکرار واگیره حاصل می شود و همه ویژگی های گره در آن آشکار است.

واحد گره سرمه دان

قناس

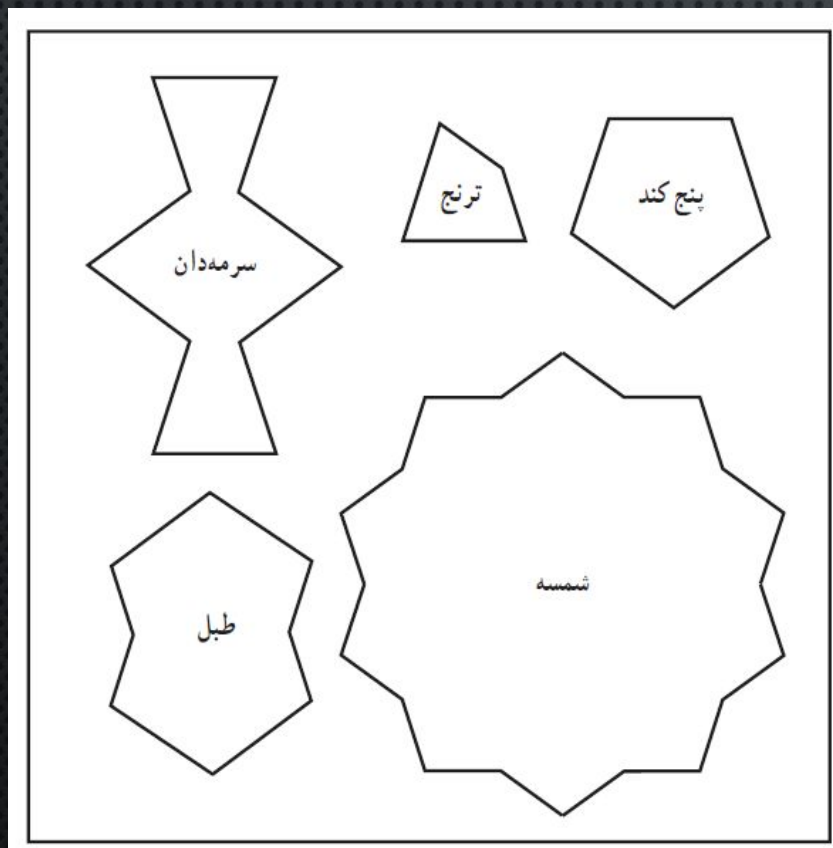
گره سرمه دان قناس
مسجد علی قلی آقا
(اصفهان)

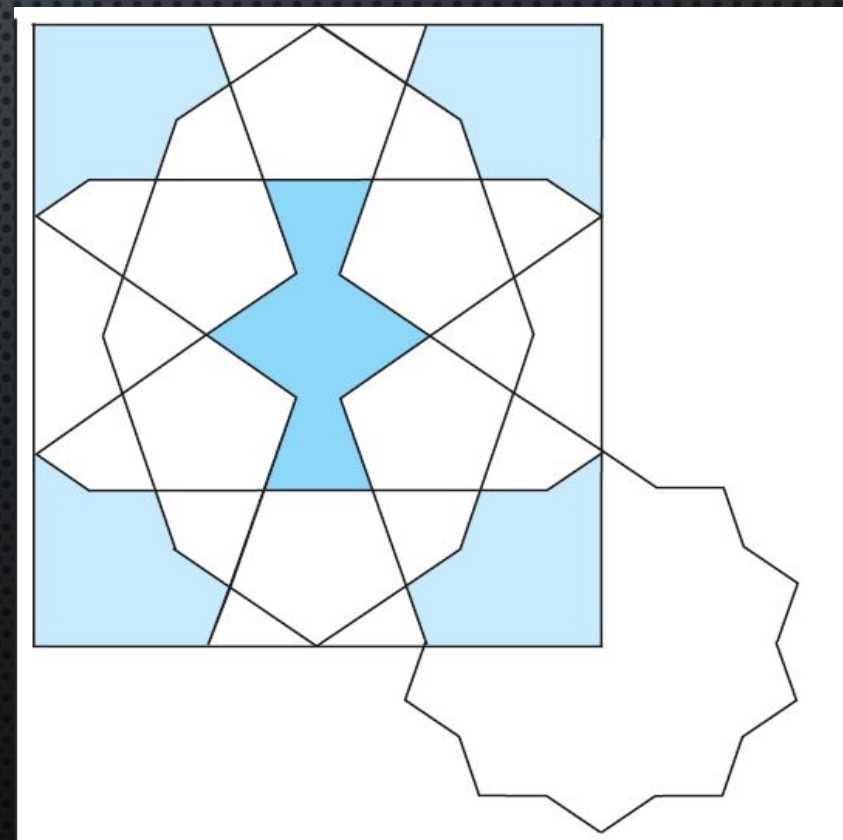
آلت گره:

- عبارتست از، هر واحد از مجموع نقوش هندسی که در یک زمینه (واحد گره) قرار گرفته باشند. لذا واحد کار در گره چینی و گره سازی را « آلت گره » گویند.

ربع زمینه از گره
سرمه دان چهار
شمسه

آلت گره ها، از گره
سرمه دان چهار
شمسه

گره سرمه دان چهار شمسه

پیدایش نام آلت های گره

- هر آلت گره دارای شکل خاصی است که بنا به شباهتش به اشیاء طبیعی و یا دست ساخت بشر نامگذاری شده است.
- ممکن است یک آلت گره به چند اسم خوانده شود و یا برای چند آلت گره، یک نام انتخاب شده باشد و این ناشی از برداشت هنرمند از فضای اطرافش می باشد.

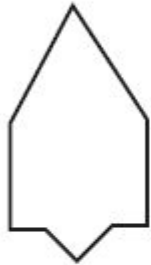
آلت گره ابابیل

آلت گره پابزی

انواع آلت گره

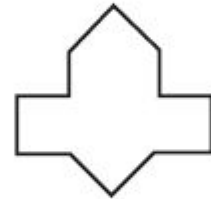
الف) آلت های گره الهام گرفته از گیاهان

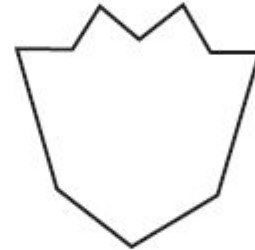
دانه بلوط

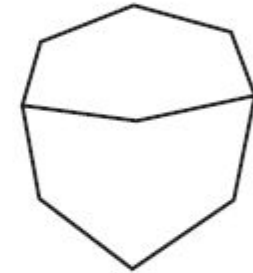
دانه بلوط یا دانه تند

مورد یا سیکرون

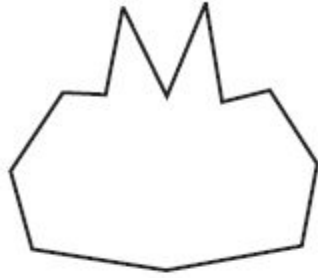
برگ چناری

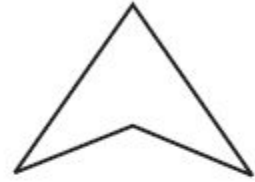
فندق

ب (آلت های گره الهام گرفته از حیوانات

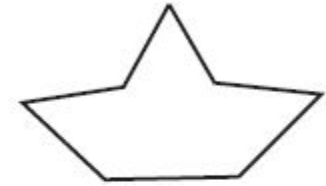
خرچنگ

شاهپرک

موریانه

ابابیل

پابزی

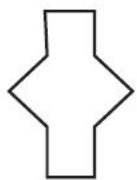
دنباله

جناق

ج) آلت های گره الهام گرفته از اشیاء

سرمه‌دان مربع

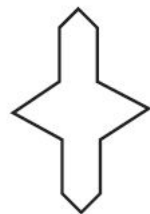
سرمه‌دان

سرمه‌دان قناس

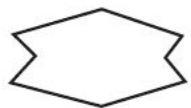
سرمه‌دان

سرمه‌دان لوز

کیسه سرمه‌دان

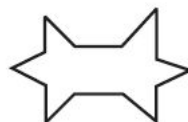
ماکو

ماکو

ماکو کُند

قرقره شاخکدار

دوک

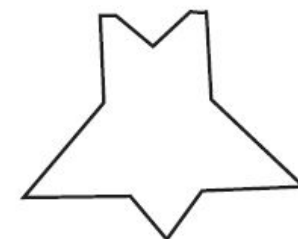
کشتی

کشتی

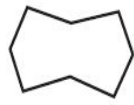

گُرز

گُرز

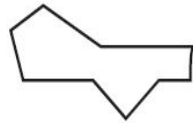

طبل

طبل تُند

گیوه دستک‌دار

گیوه

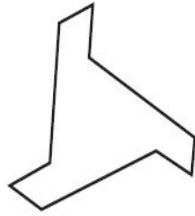
کلید

جفت ترقه

ترقه یا سه‌پری

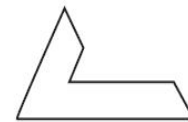
فرقره

عروسک

بادبادک

چوبخط

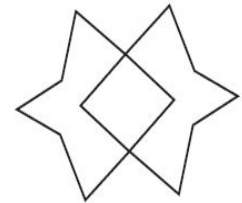
چوبخط

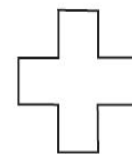
چوبخط

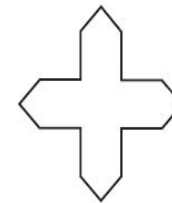
سگرو یا سگرون

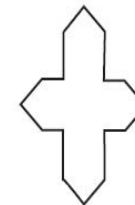
جفت سگرو

بازوبند صلیب

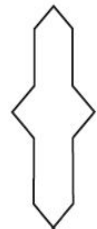
بازوبند

بازوبندی

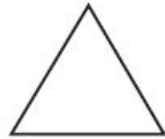
بازوبندی جمع

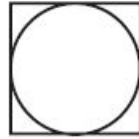
موج - مداخل یا بندرومی

د) آلت های گره الهام گرفته از اشکال هندسی

سه گوش یا تکه

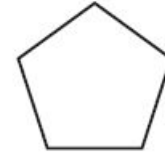
مربع، گرد،

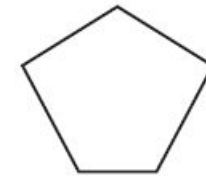
لوز یا تخمک

راسته لوز

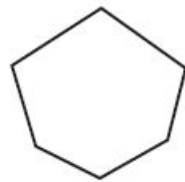
پنج کند یا پنج ضلعی منتظم

پنج باز

شش چشم گاوی یا
شش ضلعی منتظم

شش طبل یا
شش شل

شش دو اتی

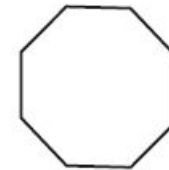
شش بندی

شش گل اناری

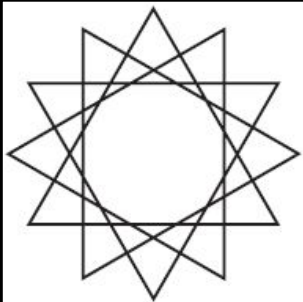
شش طولانی

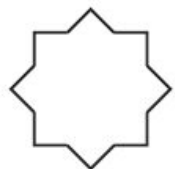
هشت

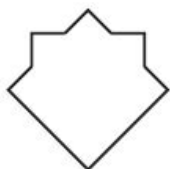
ه) آلت های گره الهام گرفته از کرات آسمانی

شمسه ترنج

شمسه هشت یا شمسه ایرانی

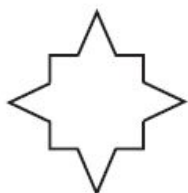
شمسه ته بُریده

شمسه ته بُریده

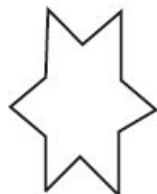
شمسه جویخطی

شمسه بازوبند

شمسه پا باریک

کشیده شمسه

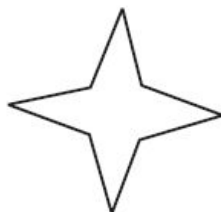
ستاره یا پنج پری

ستاره یا پنج پری تند

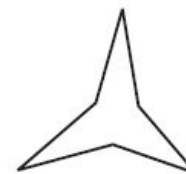
ستاره شش پری

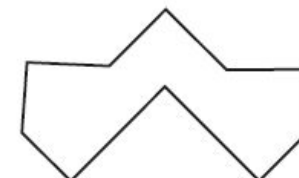
ستاره چهار پری یا چهار لنگه

چهار لنگه شمسه

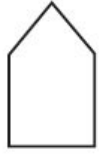
ستاره سه پری یا سه لنگه

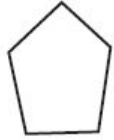
سیکرون هشت و زهره یا زهره

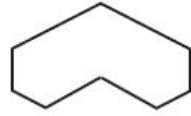
و) آلت های گره انتزاعی

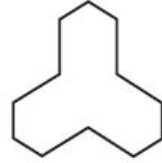
سِلی

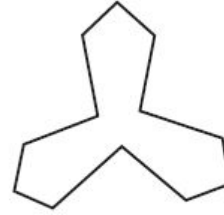
سِلی

دو سِلی

سه سِلی

سِلی

سه سِلی کوتاه

سه سِلی

سِلی شاخکدار

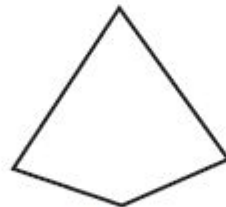
سِلی ناخنکدار

سِلی شاخکدار

پاباریک

ترنج کُند

ترنج تُند

زمینه

- چارچوب رسم گره را زمینه گویند.
- از متداولترین زمینه ها می توان به مربع و مستطیل اشاره نمود.

رسم گره

- مرحله ترسیم و تئوری کار را « گره چینی » می گویند.
- مرحله عملی کار را « گره سازی » می گویند .
- گره ها بسیار پر دامنه بوده و از تنوع چشمگیری برخوردار هستند.
- از ویژگی های گره، خاصیت زایندهی آن است، بطوریکه از درون برخی گره ها، گره دیگری را می توان بیرون آورد.

• گره با توجه به روش ترسیم به دو دسته و با توجه به زوایا به پنج دسته کلی تقسیم می شود

• با توجه به ترسیم :

1. گره ساده   2. گره مادر

• با توجه به زوایا :

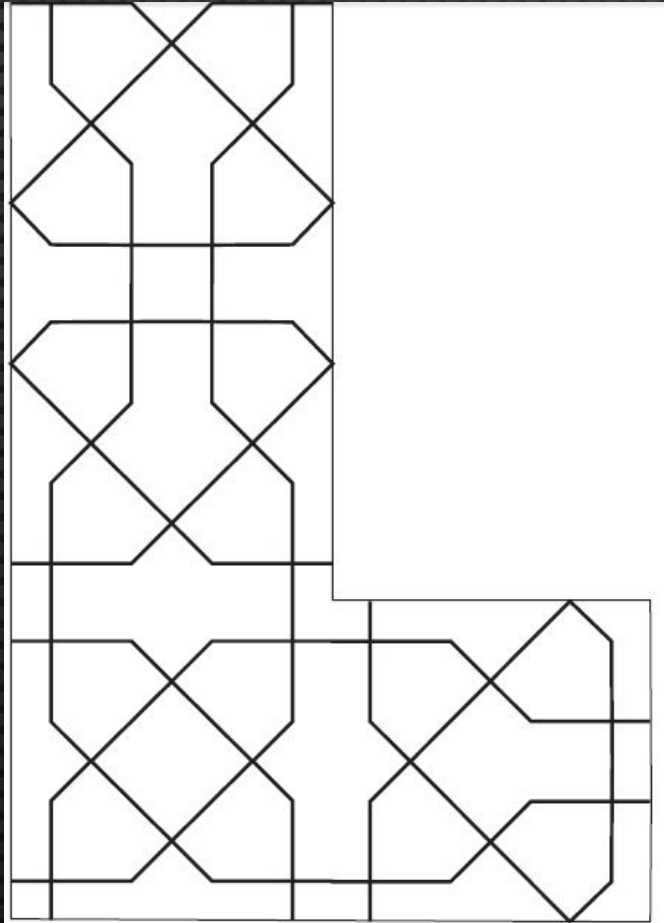
1. گره کند   2. گره تند   3. گره شل   4. گره کند

شل

5. گره تند شل

گره ساده 1.

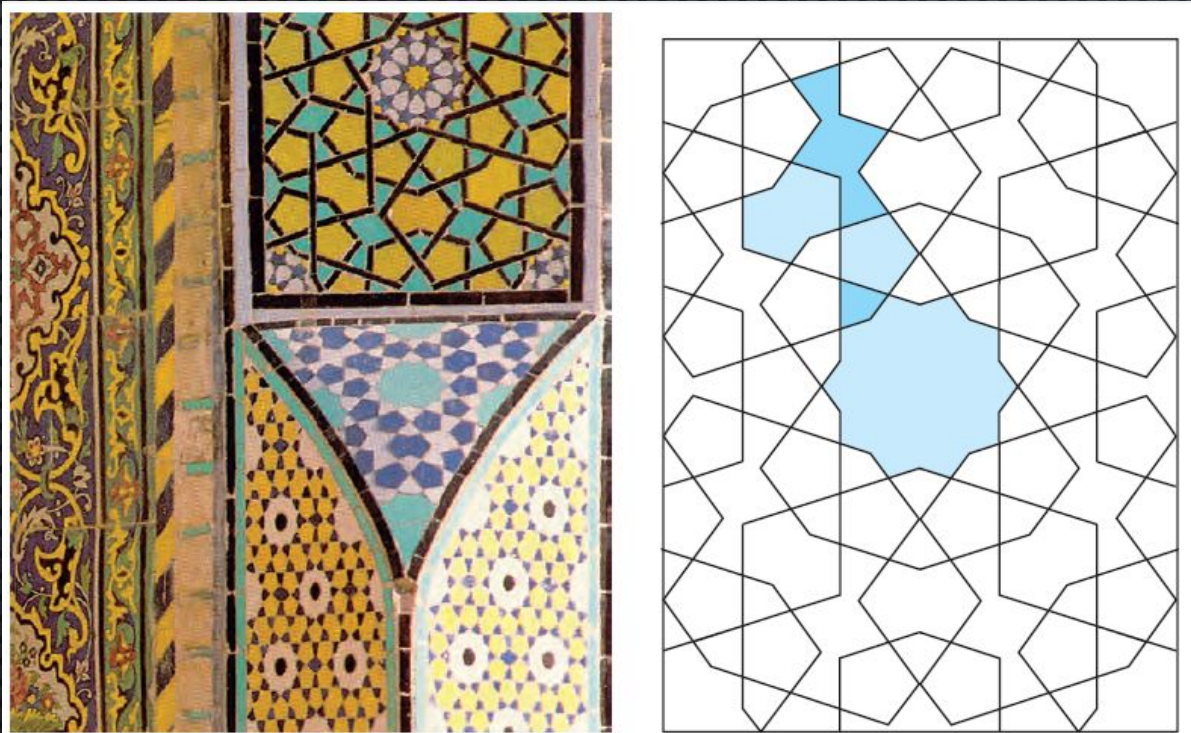

گره موج و سلی حاشیه

- در ترسیم از سادگی خاصی برخوردارند.
- شمشه در ترسیم آن معمولاً نقش ندارد و در این گره ها می توان از وسط یا گوشه واگیره و یا واحد گره ترسیم را شروع نمود

2. گره مادر

گره گُند سرمه دان

- می توان در کلیه زمینه ها (چند ضلعی ها، دایره، بیضی، مربع، مستطیل) ترسیم نمود.
- معمولاً برای پُر کردن زمینه ها از گره های مادر استفاده می شود.
- از ویژگی های این گره : حرکت اولیه با تمرکز در وسط و قرارگیری آلت گره های دیگر در اطراف آن می باشد و شمشه به عنوان اولین و مهمترین عامل در ایجاد گره مادر شناخته شده که در اطراف آن ترنجی، طبل، دانه بلوط و ... نقش آفرینی می کنند.

گره های زمینه مربع

• گره هشت و چهار لنگه

• گره هشت و بازوبند

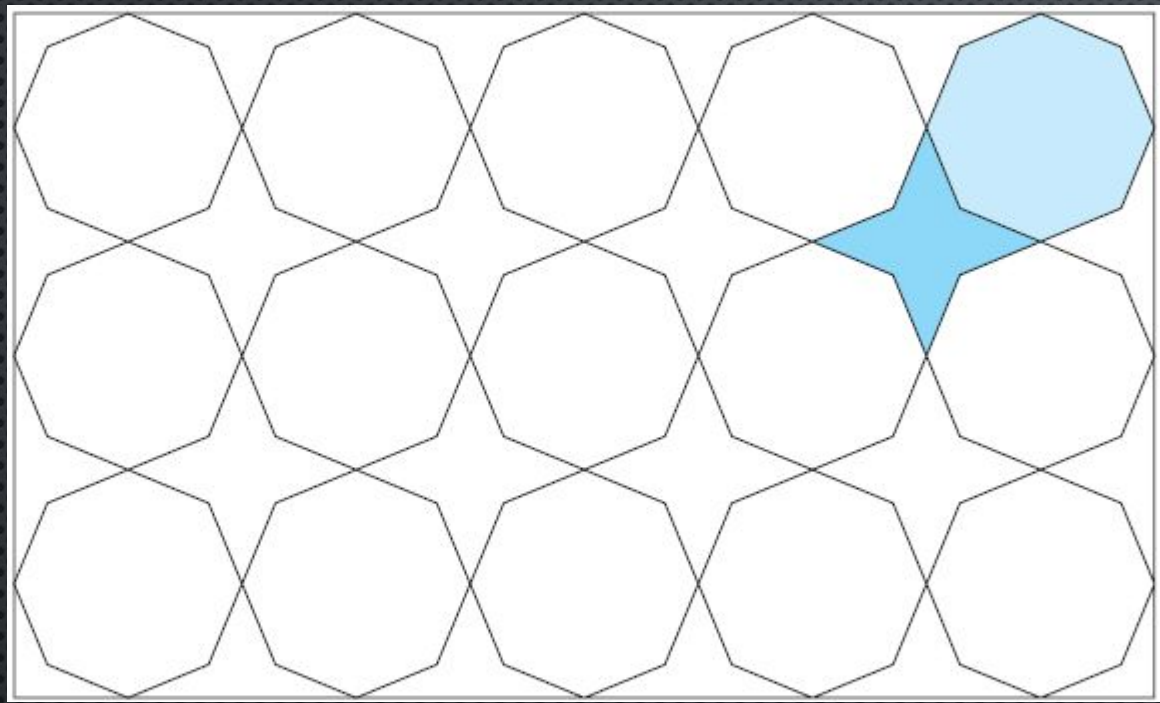
• گره لوز و چهار لنگه

• گره هشت و سیلی

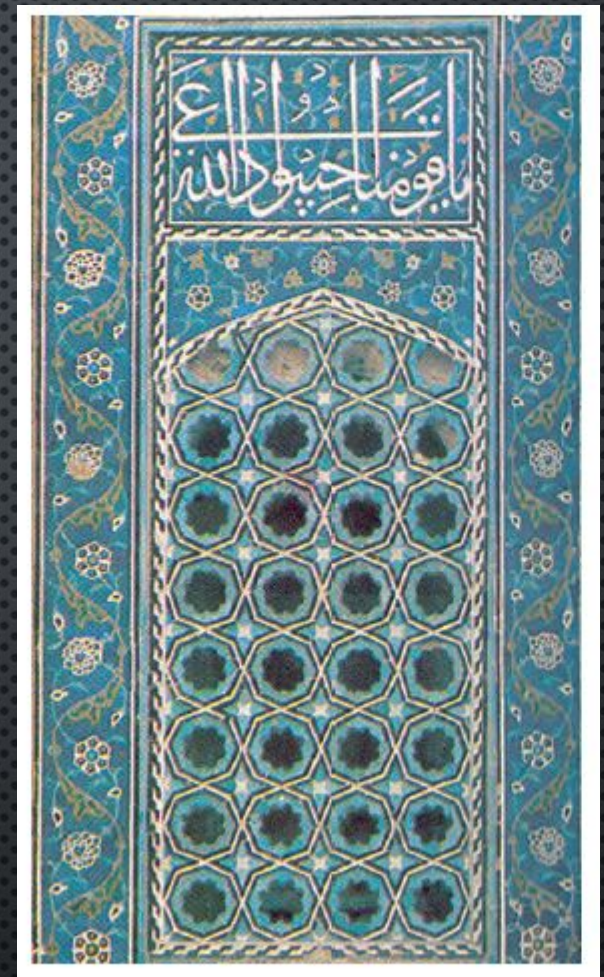
• گره هشت و زهره

• گره سرمه دان و چلیپا

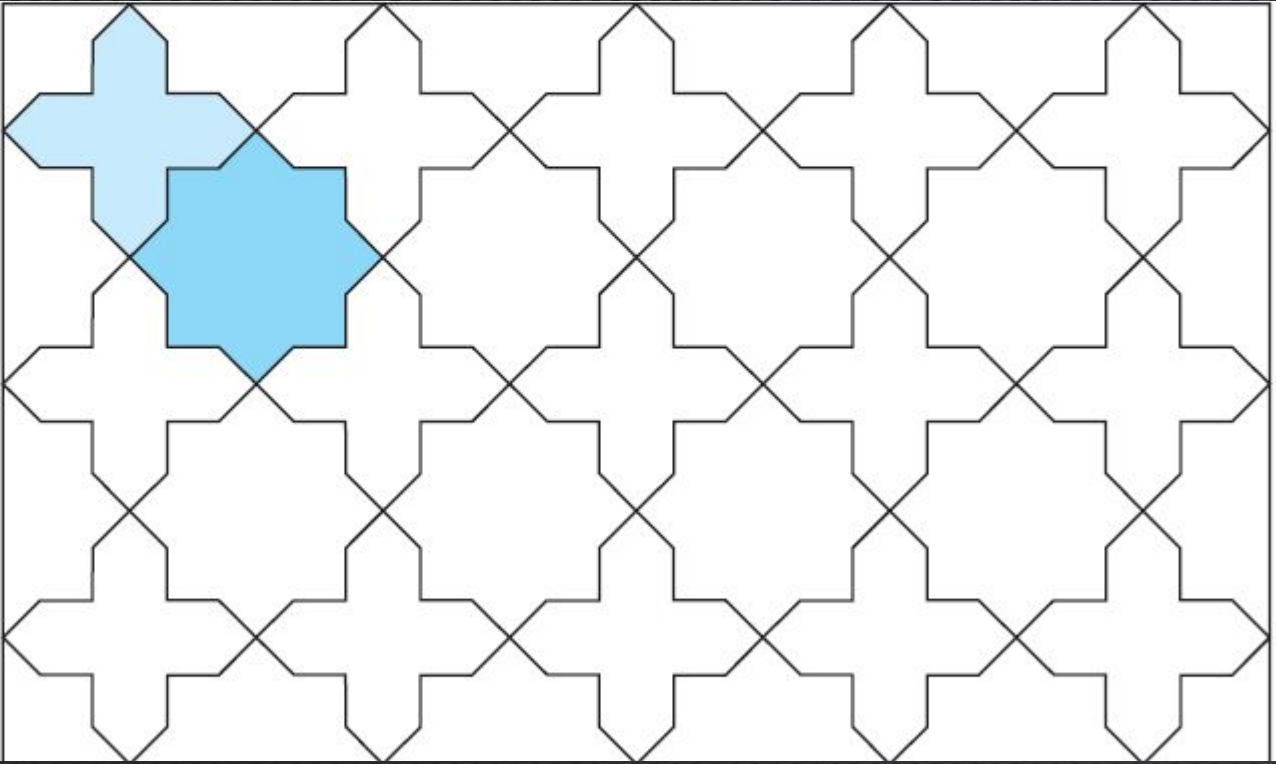
گره هشت و چهار لنگه

گره هشت و چهار لنگه
اردبیل مقبره شیخ صفی الدین اردبیلی
سده ۱۱ ه.ق

گره هشت و بازوبند (هشت و چلیپا)

گره هشت و بازوبند مکتب هرات
شاهنامه فردوسی (بایسنقری) ۸۳۳
ه.ق

گره هشت و بازوبند کاشان کاشی با
نقاشی زرین فام ۶۶۵ ه.ق

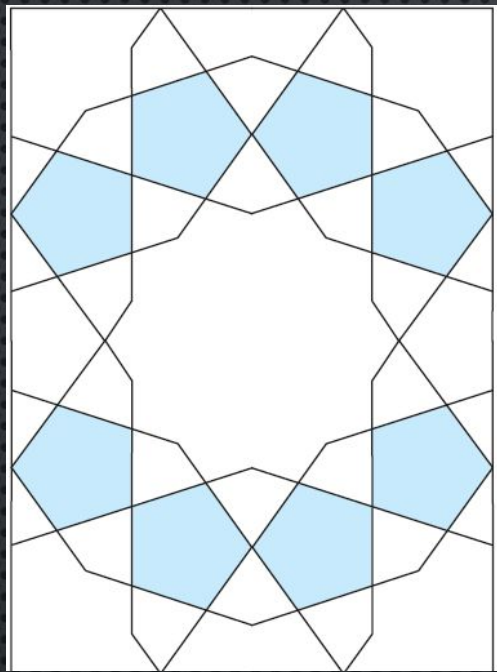

گره های زمینه مستطیل

گره کند ده	گره تُند ده
<u>گره «ام الگره» یا «کُندِ دو پنج»</u>	<u>گره «تند و پنج»</u>
»	
<u>گره کُندِ «طبل قناس»</u>	<u>گره تُندِ «طبل قناس یابزی»</u>
<u>گره کند «سر مه دان»</u>	<u>گره «طبل یابزی» از «سر مه دان چهارشمسه»</u>
<u>گره کند «قناس کوچک»</u>	<u>گره تُند «یابزی دو برگ چناری»</u> <u>از «کُندِ سر مه دان»</u>
<u>گره کند «سر مه دان چهارشمسه»</u>	<u>گره تُند «دانه بلوط»</u> <u>از «سر مه دان قناس کوچک»</u>
<u>گره کند «سر مه دان قناس کوچک»</u>	

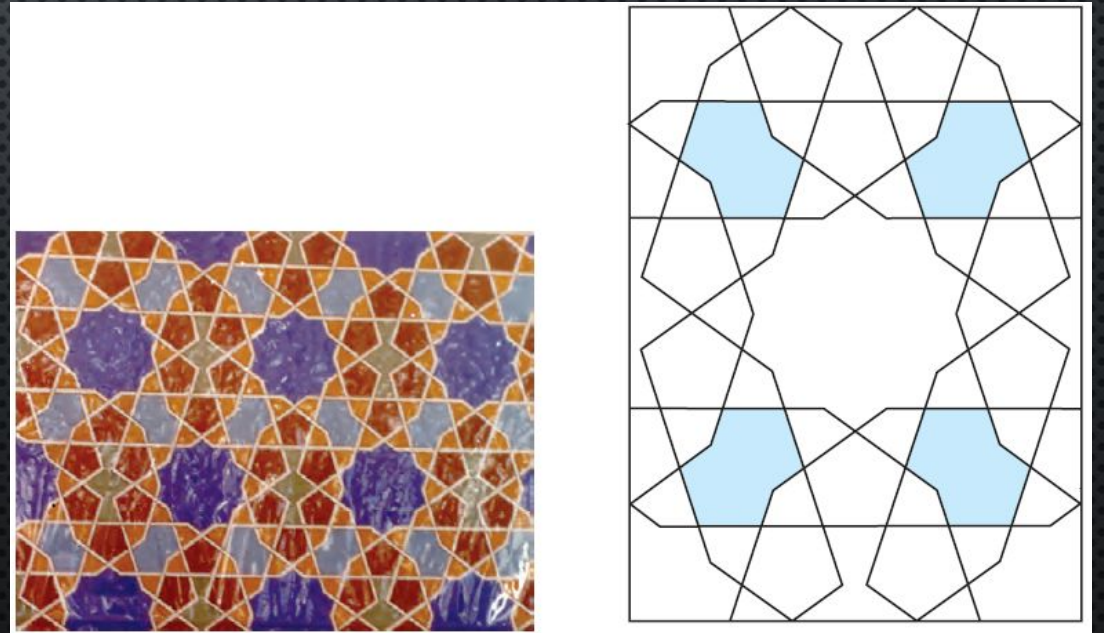

گره کند دو پنج

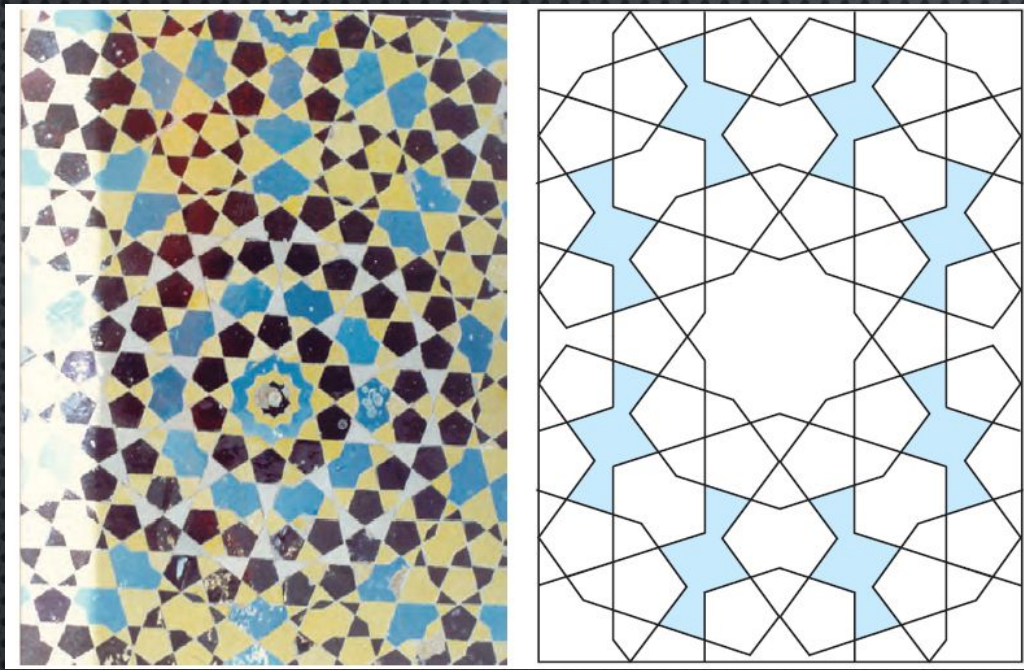
گره کند دو پنج اصفهان
بازار هنر

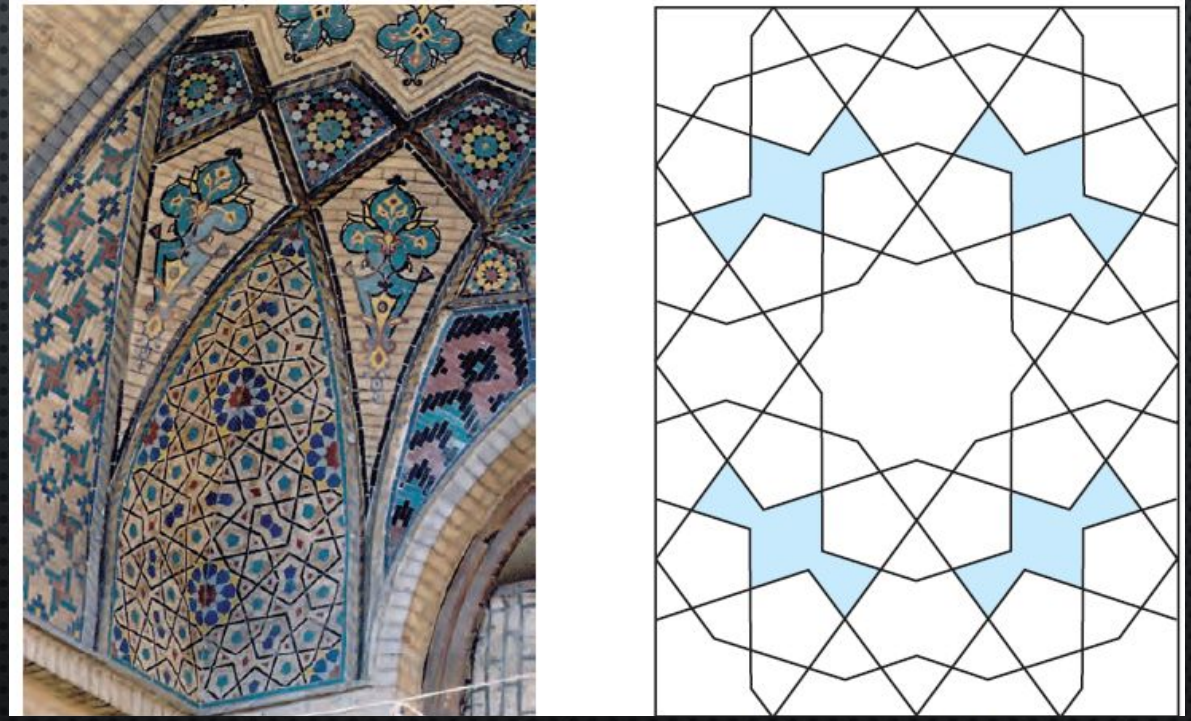
گره کند طبل قناس

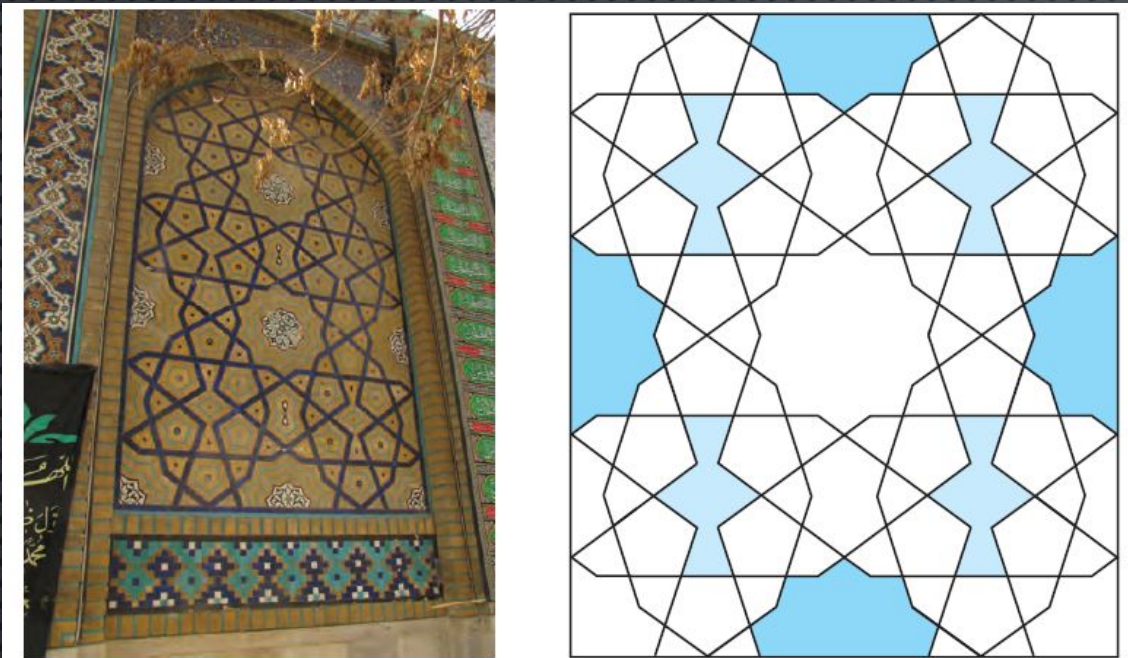
گره گنبدِ سرمه دان

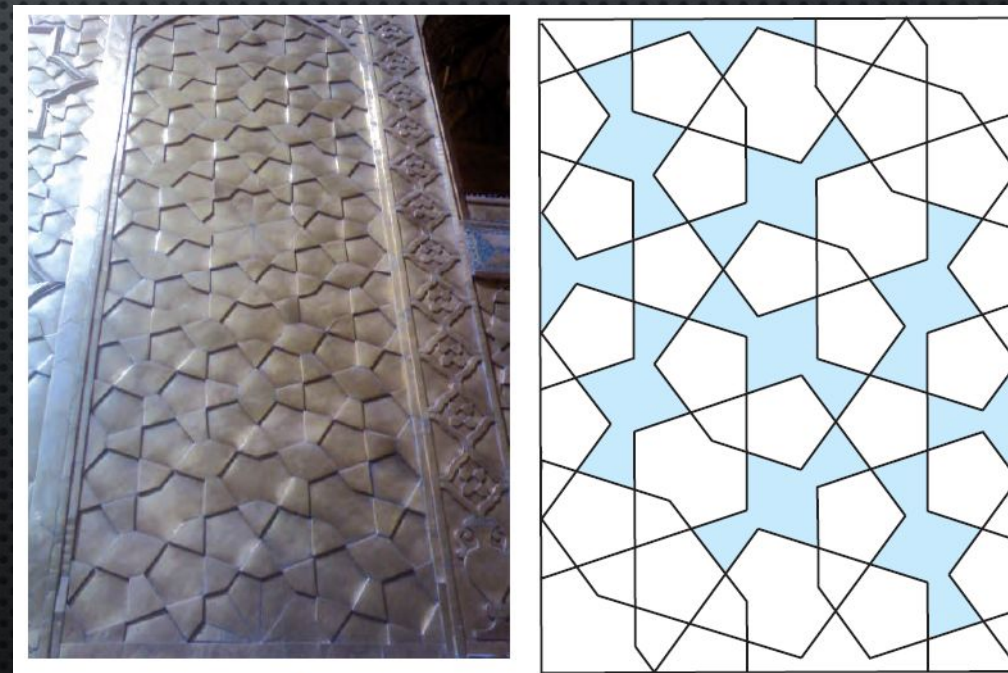
گره گنبدِ سرمه دان قناس

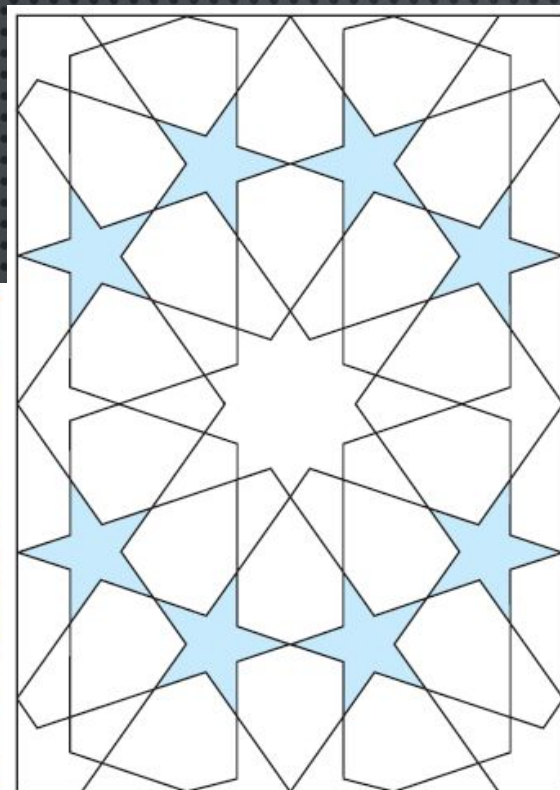
گره گُندِ سرمه دان
چهارشمسه

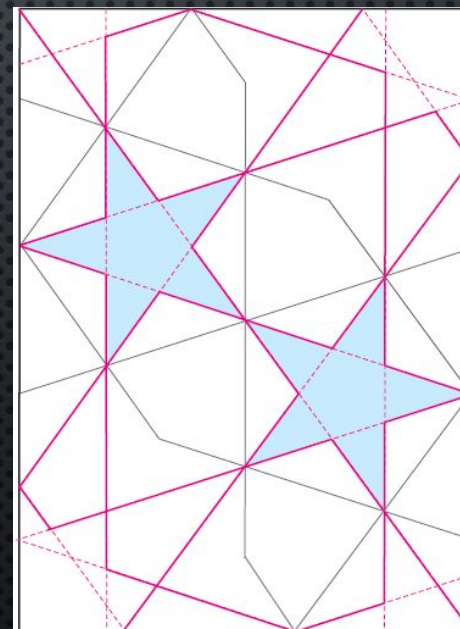
گره گُندِ سرمه دان قناس

گره تند دوپنج (ده تَند)

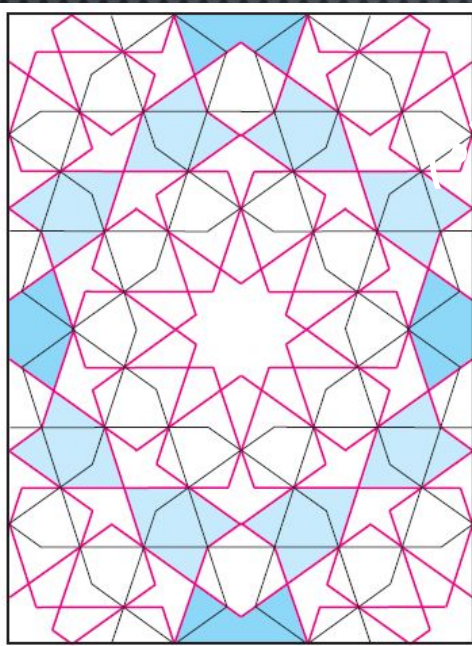

گره تند دوپنج (ده تَند)

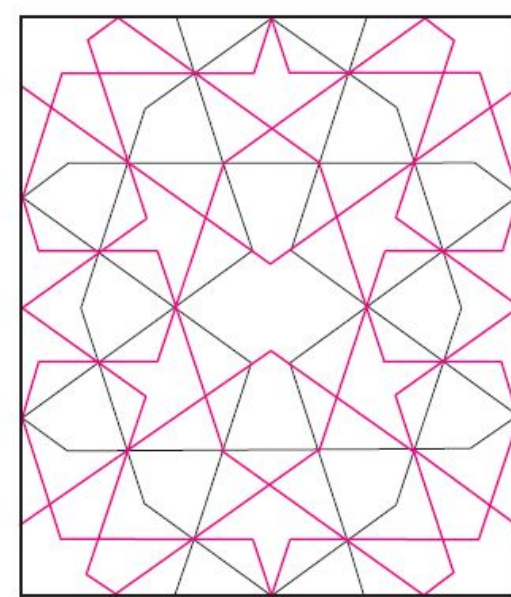
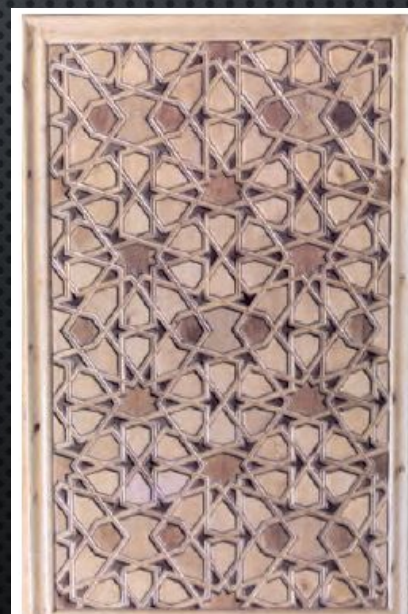

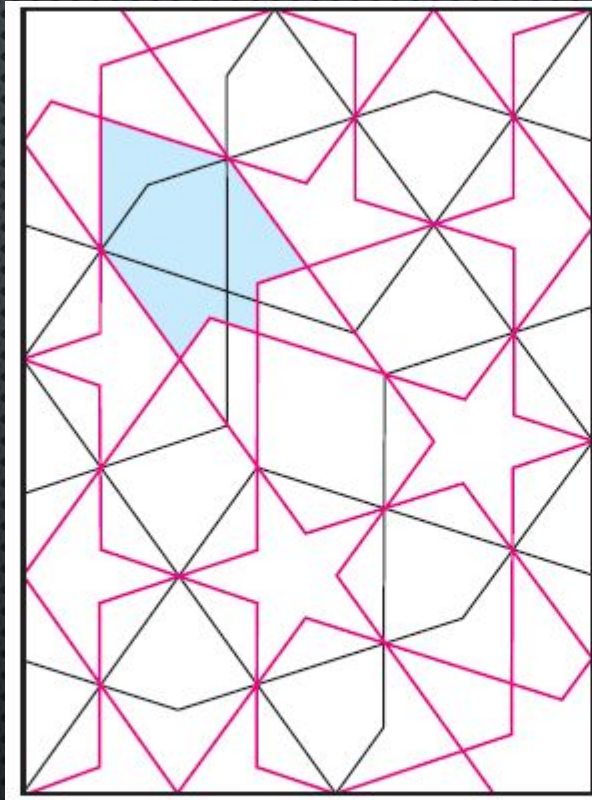
گره تُند طبل قناس پابزی (خطوط قرمز)
به دست آمده از گره گُند طبل قناس (خطوط سیاه)

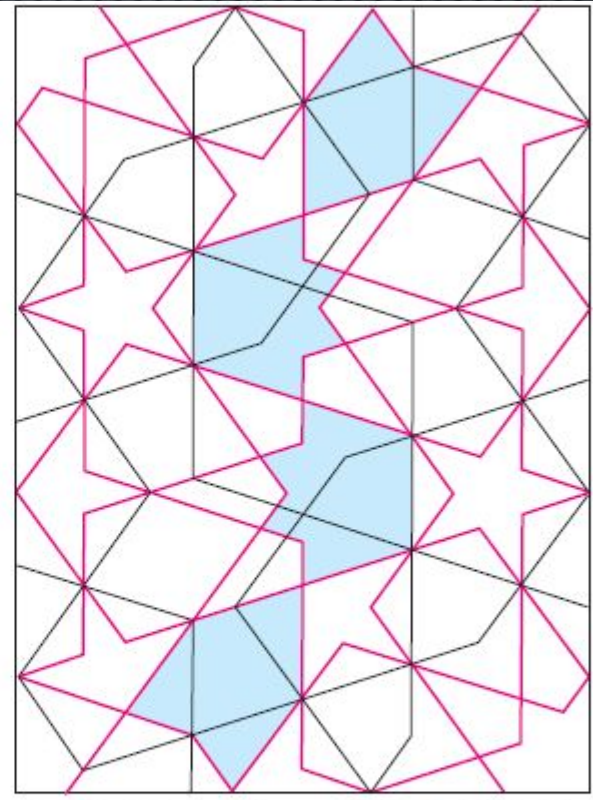
گره تُند طبل پابزی (خطوط قرمز)
به دست آمده از گره کند سرمه دان
چهارشمسه

گره تُند دانه بلوط (خطوط قرمز)
به دست آمده از گره گُند سرمه دان قناس
کوچک

گره تُند پابزی دو برگ چناری (خطوط
قرمز)
به دست آمده از گره گُند سرمه دان

انواع گره های کند، تند و شل

اسامی گره ها	آلت های تشکیل دهنده گره	اقسام گره
<p>گره های کند</p> <p>۱. گره چهار شمشه سرمه دان / گره کند ((سرمه دان چهار شمشه))</p> <p>۲. گره کند سرمه دان</p> <p>۳. گره کند دو پنج ((أم النکره))</p> <p>۴. گره کند طبل قناس</p> <p>۵. گره سرمه دان قناس</p> <p>۶. گره کند سرمه دان قناس کوچک</p> <p>۷. گره دوازده پابزی</p>	<p>ششمه کند طبل کند</p> <p>پنج کند سرمه دان ترنج کند</p>	<p>گره های کند</p>

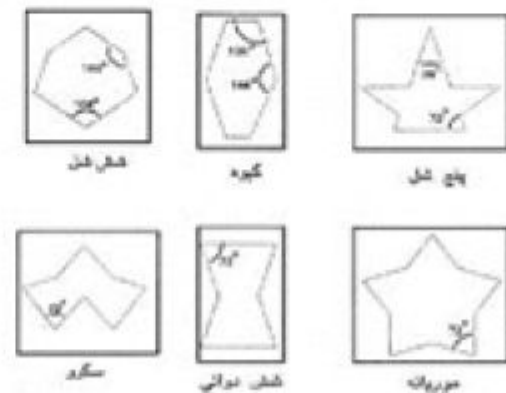

گره های تَند

- گره های تَند**
۱. گره تَند دو پنج یا گره تَند ده
  ۲. گره تَند طبل قناس پابزی
  ۳. گره تَند طبل پابزی از سرمه دان چهار شمشه
  ۴. گره پابزی از گره تَند ده در زمینه طولانی
  ۵. گره تَند از سرمه دان قناس کوچک
  ۶. گره تَند پابزی دو برگ چناری از خرد کردن گره کُند دو پنج
  ۷. گره شمشه ته بریده
  ۸. گره کُند سرمه دان قناس بزرگ از گره تَند دو پنج یا تَند ده.

گره های شُل

- گره های شُل**
۱. گره ده شش شُل
  ۲. گره تند و کند گیوه
  ۳. گره هشت چهار لنگه
  ۴. گره هشت و دوازده
  ۵. گره ده شش شُل